

Bijlage 1. Aanbieding aan Minister Koolmees om eerder stoppen met werk mogelijk te maken

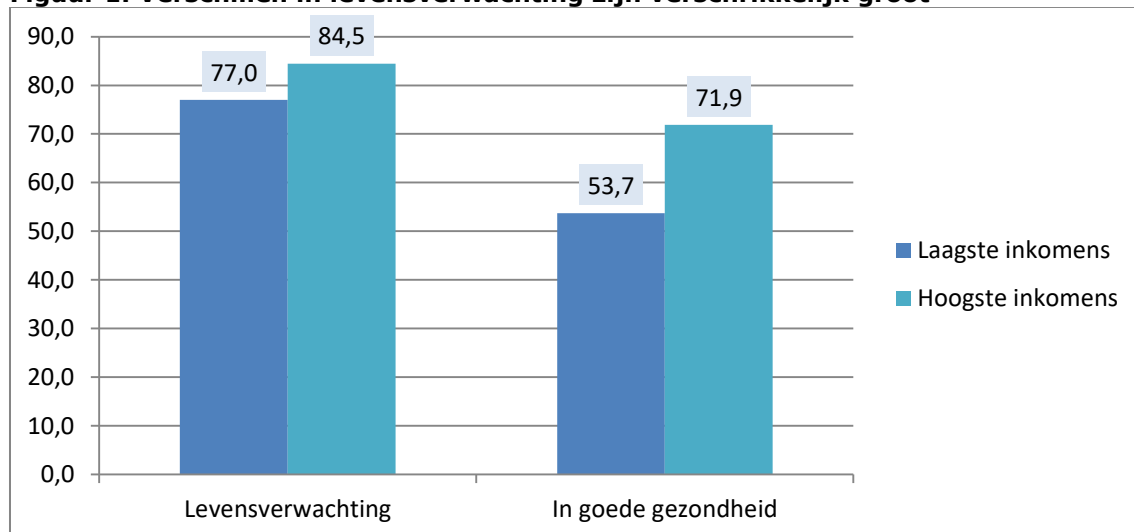
Verlangen

Zeker zijn van een onbezorgde oude dag. Dat is wat je voor jezelf wilt. Maar ook voor je ouders en voor je kinderen. Op een fijne manier oud worden, dat is een zekerheid waar iedere Nederlander op moeten kunnen bouwen.

Probleem

Maar dat is nu voor steeds meer mensen onhaalbaar. Dat de pensioenleeftijd stijgt nu mensen steeds ouder worden is logisch. Maar niet iedereen houdt dat langere werken vol. Stratenmakers, verpleegkundigen, politieagenten, brandweermannen en veel anderen kunnen vaak niet door tot de snel stijgende pensioenleeftijd en vallen daardoor uit. Volgens het Sociaal Cultureel Planbureau komen er als we niets veranderen tot 2030 ruim 600.000 kwetsbare ouderen bij. De levensverwachting verschilt daarbij enorm tussen verschillende mensen. De hoogste inkomens leven in Nederland gemiddeld 7,5 jaar langer dan de laagste inkomens. Kijken we naar de levensverwachting in goede gezondheid, dan loopt het verschil zelfs op tot ruim 18 jaar (zie figuur 1). Dat betekent dat je met een laag inkomen veel minder lang van je pensioen kunt genieten. En juist de mensen die het gezondst kunnen doorwerken en een veel hogere levensverwachting hebben, gaan nu het jongst met pensioen. Dat is oneerlijk.

Figuur 1. Verschillen in levensverwachting zijn verschrikkelijk groot

*CBS: Gezonde levensverwachting naar inkomensklasse

Onze voorstellen

Eerder kunnen stoppen met werk moet niet alleen iets zijn voor wie rijk en gezond is. Je moet zeker kunnen zijn van een onbezorgde oude dag. Van fijn en waardig ouder worden, juist ook als je een zwaar beroep hebt en een praktische opleiding hebt gevolgd in plaats van een theoretische.

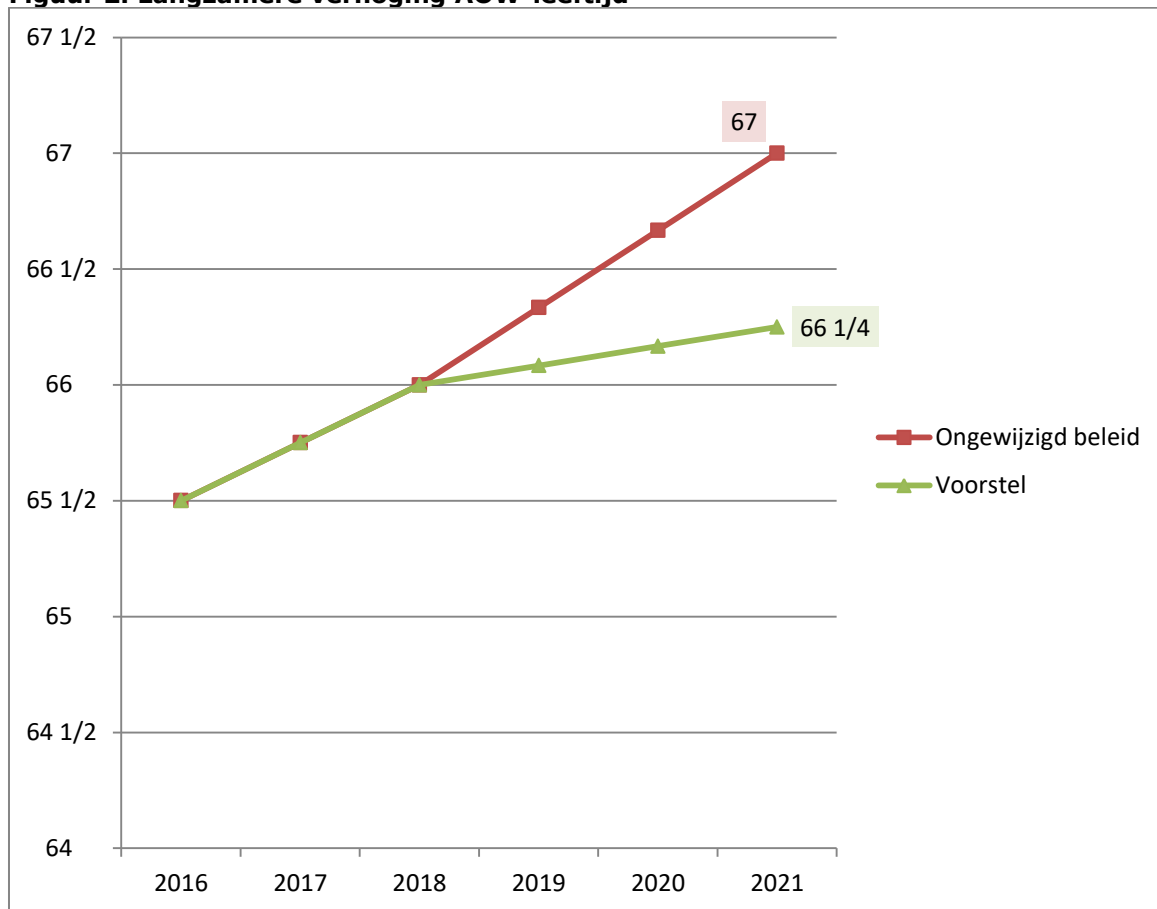
Wij willen jong en oud weer de zekerheid geven dat een goed pensioen er ook voor hen is:

- Iedereen moet eerder kunnen stoppen met werk. Mensen die vaak jonger beginnen met werk, moeten nu ook het langst door terwijl ze het kortste van hun pensioen kunnen genieten. Dat is oneerlijk. Wij willen dat je ook eerder kunt stoppen als je een lager of middeninkomen hebt, bijvoorbeeld als het werk helaas echt niet meer gaat. Daarom willen we een flexibele AOW-leeftijd invoeren, waardoor je drie jaar eerder (of later) kunt stoppen met werk.
- De pensioenleeftijd moet minder snel stijgen. We zien nu dat steeds meer mensen de snel stijgende AOW-leeftijd niet redden, en zijn aangewezen op werk dat eigenlijk niet meer gaat of de WW of zelfs de bijstand. De pensioenleeftijd steeg de afgelopen jaren met drie maanden per jaar en de komende jaren gaat dat tempo zelfs omhoog naar vier maanden per jaar, terwijl het water veel mensen nu al aan de lippen staat. Daarom willen wij dat de AOW-leeftijd minder snel stijgt: één maand per jaar vanaf 2019 in plaats van vier maanden per jaar. Dat betekent dat de AOW-leeftijd niet al in 2021 op 67 jaar ligt maar pas in 2030. Daarnaast willen we de koppeling aan de levensverwachting verzachten. Nu betekent elk jaar dat de gemiddelde levensverwachting stijgt ook dat iedereen een heel jaar extra moet doorwerken tot de AOW, terwijl we weten dat de levensverwachting niet voor iedereen evenveel stijgt. Bovendien:

waarom zou elk jaar dat je extra leeft per se volledig (100%) werkend moeten worden ingezet? Je leeft toch niet om alleen maar te werken?! Als we deze koppeling niet loslaten moet in 2040 iedereen naar verwachting al tot bijna 70 jaar doorwerken. Voor jongeren in 2040 wordt de leeftijd waarop zij met pensioen kunnen helemaal onzeker. Wij vinden daarom de koppeling aan de levensverwachting zoals die nu is ongewenst. Ons voorstel: elk jaar extra gemiddelde levensverwachting vertaalt zich in een half jaar langer kunnen genieten van je AOW (vanaf 2030).¹

- Het moet voor werknemers en bedrijven/sectoren makkelijker worden om afspraken te maken over de verdeling van werk tussen jong en oud. Er zijn goede voorbeelden waar in cao's is afgesproken dat ouderen minder gaan werken om jongeren op te leiden via een zogeheten generatiepact. Dat geeft ouderen de kans om vanaf 62 jaar minder te werken en jongeren juist meer kans op een baan. Ook meester-gezel afspraken passen hierin. De overheid zou dit soort afspraken moeten stimuleren en niet moeten bestraffen.

Figuur 2. Langzamere verhoging AOW-leeftijd

¹ In de huidige projecties betekent dat een AOW-leeftijd in 2060 van 68 jaar en 6 maanden, in plaats van 71 jaar en 3 maanden.

Bijlage 1. Financiële onderbouwing

Maatregelen		2021	Houdbaarheid
<i>Intensiveringen</i>			
Flexibele AOW-leeftijd		€ -400	€ -300
Verhoging AOW-leeftijd met 1 maand p.j. ipv 4 vanaf 2019 en langzamere verhoging AOW-leeftijd vanaf 67 (50% levensverwachting ipv 100%)		€ -1.500	€ -5.800
Totaal		€ -1.900	€ -6.100
<i>Dekking</i>			
Bedrijfsleven en vermogenden		€ 700	€ 2.295
wv	Verhoging VPB van 25% naar 27%	€ 400	€ 1.020
	Bankenbelasting	€ 200	€ 850
	Premies heffen over verzamelinkomen	€ 100	€ 425
Wonen		€ 400	€ 765
wv	Terugdraaien verlaging EWF	€ 400	€ 765
Milieu		€ 800	€ 3.485
wv	Verpakkingenbelasting	€ 300	€ 1.020
	CO2-belasting	€ 200	€ 850
	Belasting op restwarmte	€ 100	€ 340
	Openruimteheffing	€ 100	€ 425
	Energiebelasting bedrijven	€ 100	€ 850
Totaal		€ 1.900	€ 6.545